

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 22 april 1932 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av §§ 2, 3, 4, 5 och 6 i lagen den 29 maj 1896 angående blindundervisningen.

Genom en den 29 februari 1932 till riksdagen avlämnad proposition, nr 135, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om ändrad lydelse av §§ 2, 3, 4, 5 och 6 lagen den 29 maj 1896 (nr 34) angående blindundervisningen.

Härigenom förordnas, att §§ 2, 3, 4, 5 och 6 lagen den 29 maj 1896 angående blindundervisningen skola, §§ 3 och 4 i nedanstående delar, erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

Erforderliga anstalter för blinda barns uppfostran och undervisning upprättas av staten och utgöras av dels förskolor, till vilka är förlagd den grundläggande blindundervisningen, dels institut och hantverksskolor för undervisningens fortsättande och avslutande.

§ 3.

Alla sådana — — — läroanstalt intagas.

Vederbörande skolråd eller folkskolestyrelse skall tillse, att blint barn, i enlighet med denna lag, varder i läroanstalt intaget, ävensom att barn, som enskilt undervisas, erhåller sådan undervisning, att den i noggrannhet och omfattning huvudsakligen motsvarar den, som meddelas i offentlig läroanstalt för blinda. Kommer till skolrådets eller folkskolestyrelsens

känedom, att blint barn avhålls från undervisning eller icke erhåller nöjaktig sådan, skall skolrådet eller folkskolestyrelsen ålägga barnet skolgång i offentlig läroanstalt för blindas. Skulle föräldrar eller målsmän tredskas att efterkomma vad i avseende å de blindas barnens undervisning i denna lag finnes stadgat eller vad av vederbörande skolråd eller folkskolestyrelse på grund därav föreskrives, skola de tredskande undergå varning av skolrådet eller folkskolestyrelsen. Bliver sådan varning fruktlös, må barnet kunna från föräldrar eller målsmän skiljas och på deras bekostnad sändas till vederbörlig läroanstalt.

§ 4.

Skolåldern räknas — — — nio år.

För barn — — — fjorton år.

Barn är skolpliktigt under de tio år, som följa efter dess intagning i förskola, eller, i fall det utan genomgående av förskola intages i institut, under därpå följande åtta år, därest icke barnet före denna tids utgång inhämtat sådana kunskaper och färdigheter samt uppnått den utveckling, att det anses böra från skolgång befrias, eller är så svagt begåvat, att dess fortsatta vistelse i läroanstalt anses vara utan gagn. För barn, som icke under nämnda tid vunnit tillräcklig arbetsutbildning, kan skoltiden av institutets direktion utökas med högst ett år. Vad sålunda stadgats gäller även barn, som från institut överflyttats till hantverksskola.

§ 5.

För vart och ett blint barn, som på grund av bestämmelserna i denna lag är intaget i på statens bekostnad upprättad läroanstalt för blindas, vare sig förskola, institut eller hantverksskola, skall av vederbörande landstingsområde eller av stad, som ej i landsting deltagar, erläggas en årlig avgift av 400 kronor.

§ 6.

Landsting eller stadsfullmäktige i stad, som ej i landsting deltagar, äga att för varje till landstingsområdet eller staden hörande barn, som, enligt vad i denna lag stadgas, är intaget i förskola, i institut eller i hantverksskola, bestämma en viss årlig avgift, med vilken föräldrar eller målsmän, i den mån de därtill äga tillgång, skola bidra till täckande av kostnaderna för barnets vistelse vid förskola, institut eller hantverksskola.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1932.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Lagen den 29 maj 1896 angående blindundervisningen är tillämplig icke blott å dem, som äro helt och hållet oförmögna att se, utan även å sådana, vilkas synförmåga är till den grad försvagad, att de icke med någon egentlig fördel kunna deltaga i vanlig skolundervisning. I lagen förstås med blindade alla dessa personer. Å blindade, som tillika äro dövstumma eller sinnesslöa, äger lagen ej tillämplighet. Enligt lagens § 2 skola erforderliga anstalter för blindade barns uppfostran och undervisning upprättas av staten och utgöras av dels förskolor, till vilka är förlagd den förberedande undervisningen, dels institut för undervisningens fortsättande och avslutande.

I § 3 första stycket stadgas, att alla sådana barn, å vilka lagen äger tillämplighet, skola till undervisning inställas i vederbörlig av staten upprättad läroanstalt för blindade, såvida icke föräldrar eller målsmän, som sådant föredraga, enskilt sörja för undervisningen av dem, som stå under deras målsmanskap, eller barn befinnes behäftat med sådan sjukdom, att detsamma ej anses böra intagas i offentlig läroanstalt. Enligt andra stycket i sistnämnda paragraf skall vederbörande skolråd tillse, att blint barn i enlighet med lagen intages i läroanstalt ävensom att barn, som undervisas enskilt, erhåller sådan undervisning att den i noggrannhet och omfattning huvudsakligen motsvarar den, som meddelas i offentlig läroanstalt för blindade. Skulle föräldrar eller målsmän tredskas att efterkomma vad i avseende å de blindade barnens undervisning finnes stadgat i lagen eller vad av vederbörande skolråd på grund därav föreskrives, skola de tredskande undergå varning av skolrådet. Blir sådan varning fruktlös, må barnet kunna skiljas från föräldrar eller målsmän och på deras bekostnad sändas till vederbörlig läroanstalt.

Skolåldern skall enligt § 4 räknas från och med det år, under vilket barnet fyller sju år. Skolgången får ej uppskjutas längre än till det år, under vilket barnet fyller nio år. Barn är skolpliktigt under de tio år, som följa efter dess intagning i läroanstalt, därest icke barnet före denna tids utgång inhämtat sådana kunskaper och färdigheter samt uppnått den utveckling, att det anses böra befrias från skolgång, eller är så svagt begåvat, att dess fortsatta vistelse i läroanstalt anses vara utan gagn.

För vart och ett blint barn, som på grund av bestämmelserna i lagen är intaget i en på statens bekostnad upprättad läroanstalt för blindade, antingen förskola eller institut, skall enligt § 5 av vederbörande landstingsområde eller av stad, som ej deltagar i landsting, erläggas en årlig avgift av 400 kronor. Landsting eller stadsfullmäktige i stad, som ej deltagar i landsting, äga att för varje till landstingsområdet eller staden hörande barn, som enligt vad i lagen stadgas är intaget i förskola för blindade eller i blindinstitut, bestämma en viss årlig avgift, med vilken föräldrar eller målsmän, i den mån de äga tillgång därtill, skola bidra till täckande av kostnaderna för barnets vistelse vid skolan eller institutet.

*Gällande
bestämmelser.*

*Förslagets
tillkomst.*

I anledning av två vid 1930 års riksdag väckta motioner, nämligen nr 197 i första kammaren av herr Möller m. fl. och nr 257 i andra kammaren av herr Hedvall m. fl., anhöll sistnämnda års riksdag, på hemställan av andra lagutskottet, i skrivelse till Kungl. Maj:t, nr 70, att Kungl. Maj:t ville så snart ske kunde för riksdagen framlägga förslag till blindvårdens ordnande på ett tillfredsställande sätt.

Sedan Kungl. Maj:t den 22 juli 1931 uppdragit åt rektorn vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas Gustaf Ek att såsom sakkunnig inom ecklesiastikdepartementet biträda med verkställande av utredning och framläggande av förslag rörande blindvårdens ordnande, har Ek till Kungl. Maj:t inkommit med utredning och förslag i ämnet. I detta sammanhang har Ek berört vissa frågor rörande undervisningen för blindas barn och föreslagit ändringar i §§ 2, 4, 5 och 6 av lagen den 29 maj 1896 angående blindundervisningen.

Yttranden över de av Ek föreslagna ändringarna i nämnda lag hava afgivits av direktionen över institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas samt styrelserna för förskolan för blindas i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blindas ävensom av skolöverstyrelsen och av statskontoret. Dessa myndigheter hava förklarat sig icke hava något att erinra mot de föreslagna ändringarna eller med anledning av desamma uttalat sig i tillstyrkande riktning under framställande av vissa erinringar eller ytterligare ändringsförslag.

Det genom propositionen¹ framlagda förslaget upptager de av Ek föreslagna ändringarna med vissa av myndigheterna förordade jämkningar och tillägg.

*Förslagets
innehåll.*

Genom de föreslagna ändringarna beredes möjlighet för institutet för blindas att till hantverksskolan i Kristinehamn hänvisa elever för fortsättande av deras utbildning i hantverk. Därest elev icke med nuvarande lärotid hunnit vinna erforderlig säkerhet i sitt arbete för att kunna försörja sig på egen hand, skall elevens utbildningstid enligt förslaget kunna förlängas med ett år. Den enligt § 3 skolråd åliggande skyldigheten att tillse, att blint barn erhåller undervisning, och den i nämnda lagrum skolrådet meddelade befogenheten att ingripa för detta ändamåls vinnande hava i förslaget utsträckts till folkskolestyrelse, vars inrättande föreskrivits i lagen den 6 juni 1930 om skolstyrelse i vissa kommuner. En formell jämkning har vidtagits i § 2, i det att det i paragrafen såsom karakteriserande undervisningen i förskolorna begagnade ordet »förberedande» utbyts mot »grundläggande». Med hänsyn till att skoltidens längd i institut är åtta år för dem, som ej genomgått förskola, har enligt förslaget i § 4 utsagts, att barn, som utan genomgående av förskola intages i institut, skall vara skolpliktigt under därpå följande åtta år och icke såsom eljest under en tid av tio år.

I likhet med departementschefen anser utskottet, att de genom de föreslagna lagändringarna öppnade möjligheterna att hänvisa elever å blindinstitut till hantverksskola och att förlänga elevernas utbildningstid med ett år kunna lända till praktisk nytta för eleverna. Några nämnvärda utgifter för statsverket torde, att döma av den i ärendet verkställda utredningen, icke komma att orsakas genom dessa lagändringars genomförande. Med hänsyn till det sagda och då utskottet icke i övrigt funnit anledning till erinran mot de föreslagna lagändringarna, anser utskottet sig böra tillstyrka desamma.

Utskottet.

Utskottet får förty hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 22 april 1932.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman*, *von Geijer**, *Norman*, friherre *Lagerfelt*,
P. Sandström och *Forslund*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Johanson* i Hallagården*, *Olovson*
i Västerås, *Aronson**, *Björnberg**, *Ljung*, *Molander* och *Skoglund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.